

LBRIS

We know
books

MĂRTURII ȘI EVOCĂRI DIN LAGĂRE ȘI ÎNCHISORI

30 DE ANI

DE LA CĂDEREA COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA

MARCAȚI PRIN INTERVIURI CU

30 DE DEȚINUȚI POLITICI

DIN PERIOADA COMUNISTĂ

CUPRINS

877

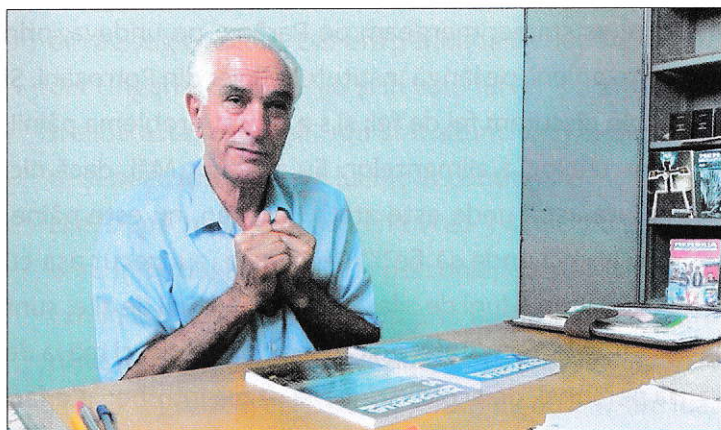
Cuvânt înainte

Diacon Dumitru Bogdan Bădiță	5
În dialog cu <i>Alecu Mazăre</i>	19
În dialog cu <i>Aspazia Oțel Petrescu (I)</i> († 23 ian. 2018)	47
În dialog cu <i>Aspazia Oțel Petrescu (II)</i>	133
În dialog cu monahia <i>Daniela Nedelcu</i>	221
În dialog cu <i>Demostene Andronescu</i>	261
În dialog cu <i>Doina Adriana Ciocănar</i> – un copil născut în închisoare	297
În dialog cu <i>Elena Budimir</i> – născută într-o închisoare comunistă	313
În dialog cu <i>Elena Ion-Arnăuțoiu</i> († 30 ian. 2019)	333

În dialog cu <i>Emanoil Mihăilescu</i> († 27 febr. 2019)	381
În dialog cu monahia <i>Gaftonica Bacău</i>	403
În dialog cu <i>Galina Răduleanu</i>	421
În dialog cu <i>preotul Gheorghe Drăgulin</i>	441
În dialog cu <i>Gheorghe Gheorghiu</i> († 26 iul. 2019)	453
În dialog cu <i>preotul Gheorghe Ramba</i>	467
În dialog cu <i>Ileana Mateescu</i>	491
În dialog cu <i>Ioan Varlaam</i>	513
În dialog cu <i>Ioana Raluca Voicu Arnăuțoiu</i> ...	523
În dialog cu <i>Ion Baurceanu</i>	537
În dialog cu <i>Ion Radu (I)</i>	551
În dialog cu <i>Ion Radu (II)</i>	563
În dialog cu <i>Leonid Gavrilovici</i>	573
În dialog cu <i>Liviu Tudoraș</i>	587

În dialog cu <i>Micaela Ghițescu</i> († 13 mai 2019)	607
În dialog cu <i>monahia Mina Mămăligă –</i> <i>Mănăstirea Diaconеști</i> († 13 iul. 2019)	615
În dialog cu <i>monahia Mina Plaian</i>	651
În dialog cu <i>Mircea Cojocaru</i>	661
În dialog cu <i>preotul Nicolae Bordașiu (I)</i> († 9 nov. 2018)	687
În dialog cu <i>preotul Nicolae Bordașiu (II)</i>	715
În dialog cu <i>Nicolae Tomaziu</i> († 26 oct. 2017)	765
În dialog cu <i>Octav Bjoza (I)</i>	785
În dialog cu <i>Octav Bjoza. (II)</i> <i>Fortul 13 din Jilava.</i>	803
În dialog cu <i>Paul Mitroi</i>	817
În dialog cu <i>Radu Ciuceanu</i>	831
În dialog cu <i>Zoe Rădulescu,</i> <i>un copil crescut în închisoare</i>	847

ÎN DIALOG CU ALECU MAZĂRE

Arestarea și ancheta

Reporter: Pentru început, spuneți-ne numele dumneavoastră, perioada în care ați fost închis și închisorile prin care ați trecut. Și apoi, începem să povestim.

Alecu Mazăre': Mai întâi ... Bună ziua! Și bine ați venit la noi, în orașul Roman! Mă numesc Mazăre Alecu, sunt dintr-o comună a județului Neamț, de aici din apropiere, născut în 1938, din părinți țărani. Tatăl meu a fost prizonier de război din '42 până în '48. Cu privire la arestare, toată povestea a început de la o discuție, cu

---

¹ Interviu a fost realizat de autor în data de 13 septembrie 2017.

băieți și fete de seama mea, cu care lucram în aceeași fabrică, în aceeași uzină, duminica, la „iarbă verde”, cum se spune; mergeam pe Parâng, pe undeva, prin niște poieni, pe lângă Institutul Minier din Petroșani. Și acolo discutam fel de fel; și s-a ridicat problema pâinii, a cartelelor, a alimentelor. Eu am zis: „Măi, dacă nici în țara asta, unde este atâta Bărăgan, nu este pâine, pâi, atunci unde să fie?!” După asta, au trecut așa cu liniște vreo 6 luni de zile. După vreo 6 luni de zile, sunt chemat la Securitate, adică vine un securist și mă ia de la personal, de acolo. Și începe să mă întrebe: „Ce faci duminica?”... Pe departe, așa. Ce facem, așa, așa, așa. Cu cine mai discutăm? Și eu, fără să-mi dau seama că de la vorba asta o să iasă scandal, i-am spus adevărul: ne ducem pe munte, mai discutăm, așa, așa. Acum, eu aveam un unchi acolo, care era căsătorit cu o fată de moșier de la Babadag, de acolo. Și ăsta cam..., era școlit, așa... și am impresia că era în vizorul Securității. Și a început să mă întrebe despre el. Cum am ajuns eu acolo, cum m-a ajutat unchiul meu. I-am spus adevărul adevărat, că m-a ajutat, uite, așa. Într-adevăr, așa este, m-a ajutat el. Dar ei, cu ocazia asta, căutau să afle niște date și despre el. „Dar cu el nu discuți? Nu vorbești?” Nu, nu discutam treburi de-astea deloc, nimic. Dar noi acolo, la masă, cum mâncam acolo pe iarbă, mai discutăm treburi din astea și în special ce ne interesa pe noi,

care aveam 18-20 de ani. Nu îți ajungea pâinea, nu îți ajungea... era o chestie. Deși unele alimente erau mai din belșug ca acum. Dar era perioada de după revoluția din Ungaria. Deci, în '56 și în vara lui '57 s-a întâmplat treaba asta, cam așa. Am stat atunci o zi la Securitate și m-au lăsat de am lucrat în continuare încă 20 de zile. După 20 de zile, au venit vreo 3-4, nici nu știu câți erau în biroul ăla, acolo la personal, eu stăteam la un cămin de nefamiliști: „Trebuie să mergi cu noi pentru niște declarații! Unde stai? Hai să mergem la cămin pe la tine, să vedem ce ai pe acolo”. M-au dus, mi-am luat ce aveam nevoie de acolo, două geamantane în care aveam hainele. Și de la cămin, la sediul Securității. Și în aceeași zi, la Securitate la Deva (că era regiunea Hunedoara), au făcut inventarul hainelor și m-au băgat într-o celulă, acolo, singur. Vreo două zile, nu m-a întrebat nimeni, nimic. Îmi aducea mâncarea ăla de pe sală, care era acolo. Îmi dădea ochelarii să îi pun la ochi, de-ăia mați, mă ducea de mână ca pe un orb, la WC și înapoi. După vreo două, trei zile, zice: „Sus piciorul, că o să avem trepte!” și mă duce sus în clădire. La un căpitan de Securitate, s-a recomandat a fi lordache, nu știu dacă ăla era numele lui adevărat, n-am de unde să știu, și încet, mă canalizează spre discuțiile de acolo. Bineînțeles, mai puneă câte o întrebare și despre unchiul meu, despre moșu`. Eu n-am avut

nicio treabă cu el, numai faptul că-mi era rudă. Nu discutam politică, probleme cum ar fi aceea că nu se găsea pâine, cu el. Și zice: „Să știi că vei fi acuzat de agitație publică”. Eu am făcut agitație publică?! Eram vreo 6 băieți și fete. S-a discutat asta. A treia zi, iar mă cheamă. A patra, a șaptea, iar mă cheamă, nu știi de câte ori... și scriam același lucru. Probabil, el îi punea pe unul și pe altul ca să vadă dacă e la fel. Și asta a durat cam trei săptămâni. După trei săptămâni, m-a mai băgat cu cineva într-o cameră acolo, într-o celulă. Și „stai aici că stai bine”, până pe 30 august. Atunci, deci după o lună și jumătate, zice: „Trebuie să mergeți la proces. Vi s-a întocmit dosar că ați făcut agitație publică. Vi s-au făcut dosare. Trebuie să mergeți la proces”. Ehe, ne-au spălat oleacă mai bine, ne-au dat hainele complete, ne-au dat curea, șireturi, tot ce reprezenta strictul necesar, și am mers la proces.

La proces, eu am spus: „Da, dom`le”. Eu am recunoscut din capul locului în fața judecătorilor – era Tribunalul Militar Sibiu, în deplasare la Deva. Am spus: „Da, am discutat că nu-mi ajunge pâinea, nu este pâine pe cartelă”. Avocat din oficiu. Avocatul a spus și el câteva cuvinte acolo: că „e tânăr”, că îi așa..., că îi așa... Nici nu m-a acuzat, dar nici nu m-a apărat; în fine, și-a făcut treaba lui. Ne-au luat, ne-au dus înapoi la Securitate, era și ăla din cameră cu mine, ăla era

din Alba Iulia, să fi avut 28-30 de ani, avea și copii. Și după vreo trei zile, vin și ne comunică sentințele: eu am primit 6 ani. Dar la proces, ne-am întâlnit toți, mai puțin unul din grupul celor cu care am discutat acolo, pe iarbă. Și care a fost mai vehement, așa, din punctul lor de vedere, a primit vreo 8 ani. Ne-au comunicat sentințele. Și gata, s-a terminat procesul. Avocatul a zis: „Faceți recurs”. Am făcut recurs și eu; parcă o semnătură pe undeva pe o hârtie la avocatul ăla. Și, după nu știu ce perioadă, ne-a venit răspunsul de la recurs: „Respins. Schimbat încadrarea juridică: de la articolul 327 – «Agitație publică», la articolul 209 – «Delict de uneltire contra ordinii sociale»”. Și, gata, treceți la executarea pedepsei de acum! Și, în decembrie, m-au depus la Jilava, cu duba. Pe mine. Nu știu ce s-a întâmplat cu ceilalți, căci nu m-am mai întâlnit cu niciunul. La Jilava, știți, e Fortul 13 transformat în închisoare, sub pământ acolo.

Rep.: *Cum era în Jilava?*

A. M.: Unde am stat eu... beton, cărămidă, patru rânduri de paturi. Patru rânduri erau! Ăla de sus, de sus stătea așa un pic înclinat. La Jilava era mai bine că aveau bolte din astea, la Gherla era mai greu. Tot patru rânduri erau și la Gherla.

Rep.: *Câți erați în cameră?*

A. M.: Păi, la Jilava eram vreo 50. Era o cameră mai mare, așa. Cu hârdău pentru necesități, cu hârdău pentru apă, nu era WC, canalizare, nu era nimic! Și acolo n-avea nimeni grijă de tine. În grupul ăla a fost și Ion Diaconescu, a fost și el depus tot la Gherla; la fel, tatăl lui Florin Țuscanu, părintele Florin Țuscanu, fost protopop la Roman, pe care acolo l-am cunoscut, că și el e tot din părțile astea, de pe aici de lângă mine. Și alții... ofițeri de armată, de acum, și mai în vârstă și tineri, și profesori, un învățător Grigorescu, ca o icoană era, blajin și liniștit. Știam că nu ai voie să vorbești tare, nu ai voie să cânti, de citit n-aveai ce să citești, de scris n-aveai pe ce să scrii... Bine, pe urmă, ne-am făcut noi... pe la Gherla am găsit niște preocupări. Și după vreo trei săptămâni, patru săptămâni, că nu mai rețin exact, ne-au luat, nu numai pe mine, un grup mai mare, așa, ne-au dus la dubă.

Rep.: *Preoți ați cunoscut?*

A. M.: Părinte, acolo nu știai care e preot și nici nu se vorbea de treaba de asta, pentru că nu voiau să se știe că este o răcă pentru ei și nu căutau să se evedențieze. Am aflat, la Aiud, era părintele Sima, care era de la

greco-catolici, alții eu nu știu. Or fi fost. Dar erau, în schimb, la Gherla acolo, țărani care au fost spânzurați cu capul în jos, de prin Dobrogea, că nu au trecut la colectiv. Sunt unii care au fost plimbați cu mașini noapți întregi ca să treacă la colectiv. Erau și de prin partea Moldovei, dar mai mulți erau de prin partea Dobrogei și a Banatului, de pe acolo, dintre cei care au opus rezistență față de colectivizare. Și la Gherla, la penitenciar de execuție!

Amintiri din Gherla

A. M.: Penitenciarul ăla e în formă de „U”, cu un gol mare în mijloc. Aici erau niște camere mari, în aripile astea. Aici erau celule mici și aici erau niște camere mai mari. Eu am fost în camerele mai mari, spre cimitir. Aici, geamurile, la început, au fost cu niște jaluzele numai în sus așa, de puteai să vezi în sus, dar lipit de perete. Și probabil că a început colectivizarea mai puternică și a început să se aglomereze penitenciarul. Dacă altă dată, mergeai pas alergător câte 10 minute, la plimbare, acum, că l-a umplut bine, bine, mergeai încet și cu bocancii în mână. Pentru zgomot, pentru vibrațiile din clădire, nu știu... Dar era aglomerat... Aglomerat, aglomerat! Și asta, nu aveau gardienii treabă cu tine,

cu programul, se respecta, mai așa... Până în iunie. În iunie '58, v-am spus, am ajuns la Paști, Paștile lui '58, când a terminat de sunat clopoțelul s-a început a cânta *Hristos a Înviat!* A cântat tot penitenciarul. N-a zis nimeni, niciun gardian, nimic! Nimic, nimic, nimic, nimic! Nimic! Am depășit Paștele și am ajuns în iunie. În 10 iunie '58.

Revolta din Gherla

A. M.: În 14 iunie '58, frontieriștii, care erau într-o cameră din aia mare de pe unul din brațele astea, ale „U”-ului, și aveau geamuri mai mari decât la camerele noastre și înspre oraș, au aruncat grătarele, acelea, jaluzele, jos, au băgat picioarele prin gratii și le-au aruncat. Bănuiesc că a fost o provocare acolo. Ei aveau o anticameră mică, unde aveau WC turcesc. Și administrația a hotărât să le zidească ușa care dădea în anticamera aia și să le bage hârdaie, cum aveam și noi la celula 52. Și de aici a început mârâiala. Noi, de pe partea aceea, nu prea știam ce se întâmplă. Dar am văzut că dacă era un soldat pe etaj, acolo acum erau doi cu mitralierele. Măi, se întâmplă ceva! Au venit pompierii, mașini de pompieri. În „U”-ul ăsta așa, unde era și curtea cu țarcurile de plimbare, aici se fierbea.

Au venit și au încercat să intre la ei. Ei au tras paturile în ușă. N-au mai putut să intre la ei. Au încercat să bage apă pompierii, peste ei prin geamuri. Au înfundat geamurile cu saltele. Și dacă au văzut că nu pot și nu pot să pătrundă la ei, a venit locotenentul Istrate, a băgat mâna și a tras cu pistolul în plafon. Gloanțele au ricoșat, i-au lovit, i-au demoralizat, i-au culcat, iar gardienii au împins și au intrat peste ei. Dar probabil că au concentrat toată administrația închisorii, pe toți gardienii i-au adus de acasă, știu eu de unde... Și după ce au intrat peste ei, i-au scos afară, în curte. Care cum ieșea din cameră, printre bețe, printre ciomege, până la parter, pe scări, deci, fugeau de la capătul ăsta până la jumătate, era un rând de scări, și de acolo jos, jos în curte, cu fața la pământ. Dar la acțiunea asta, de aruncatul jaluzelelor și strigatul spre oraș: „Criminalii! Ne omoară! N-avem legături cu familia!” (N-aveam, n-aveam; asta era o realitate). Au mai răspuns și alte celule de pe partea aceea și alte camere, mai puțin partea dinspre cimitir, unde eram și eu, unde nu știam ce se întâmplă. Adică fiecare ușă avea undeva o gaură, un ciot, ceva, pe unde se putea vedea. Îi auzai răcnind. Prima dată, răcnind. Ziceai că înnebunesc. Îi vedeai cum ies din cameră și săreau direct în plasă. Nu mai mergeau pe culoar să se ducă la pasarelă, să treacă, săreau direct spre plasă, fugeau după ei și îi scotea

la scări, să-i ducă jos. Toți. Și cameră, după cameră... Tronc! Tronc! Tronc! Tronc! Un iad, ca să zic așa, a fost! Asta a durat cam patru ore, până i-au scos pe toți cei care au răspuns la protestul celor de la camera 87. Și i-au dus și i-au culcat pe toți. Și s-a făcut liniște. Fără să știm ce se întâmplă. Noi de pe partea aceea nu știam ce este. Poate unii știau, dar noi, de la celula 52, unde am fost eu, n-am știut ce se întâmplă.

Pe urmă, s-au dus și au ales, de acolo din curte, de jos, pe cei care au început. I-au bătut bine, le-au bătut lanțuri la picioare și pe urmă, i-au dus și i-au băgat pe partea noastră, unde nu știam ce s-a întâmplat. Cu haina în cap, l-a zvârlit ca pe un sac, jos, acolo, în cameră la noi, pe unu Lupu din București. Și Lupu ne-a povestit cu lux de amănunte, la vreo două, trei zile după ce și-a revenit și el. Ne-a povestit cu lux de amănunte ce v-am spus eu până acum. Este scris și prin cărți. Pe urmă, i-au adunat și i-au dus și i-au mai condamnat o dată. Apoi, vreo trei zile nu ne-a mai dat nici mâncare, nici nimic. Ulterior, vreo trei luni de zile nu ne-au mai scos nimeni nici la plimbare, nici la baie și a început bătuta. Care cum a avut conflicte cu gardieni sau care avea, nu numai atunci, bătaia era la ordinea zilei. Nu mai bătea nimeni în țevă, nu mai auzai pe nimeni, era un mormânt. Dar gardienii m-au mai găsit bătând la țevă, așa se zicea. Și te duceau afară, îți puneau cizma pe ceafă

și alții cu bătele băteau la tine ca la sacul cu porumb. Dar te puteau duce și la izolator, care era mai bun decât bătaia. Era mai bun, chit că îți dădeau mâncare o dată la 3 zile, în celelalte două zile îți dădeau apă sărată. Era mai suportabil.

Rep.: *Ce alte suplicii ați avut de îndurat?*

A. M.: Te culca unul jos, punea piciorul pe ceafă, cizma pe ceafă și alți doi te băteau cu cozile de mătură sau cu ce aveau acolo la îndemână. Cu picioare de scaun – spuneau unii că i-au bătut. Ehe, de aici încolo, s-a terminat cu liniștea, s-a terminat cu dormitul ziua, dacă mai prindeai să dormi câte un pic nu zicea nimeni până atunci, de atunci la stat la marginea patului uite așa, de la deșteptare și până la stingere. Nu mai puteai să stai pe pat, culcat nici atât. Și eram și mulți în camera aceea... nu știu câți, nu mai țin minte. Dar în orice caz, în vara lui '59, mozaicul pe jos era ud de la suflul nostru. Și, eu nu știu, așa de rapid, au înfundat geamurile cu scânduri. Adică au făcut niște obloane. Nu se vedea nimic. Nu se mai putea vedea nimic. Prin bucățica aia de sus, dreptunghiulară, pe unde se vedea cerul, pe acolo venea aerul. Dar cât aer putea să vină, dacă v-am spus că mozaicul era ud pe jos tot timpul?! Și căldură, nu mai spun! Eram dezbrăcați și curgea apa de